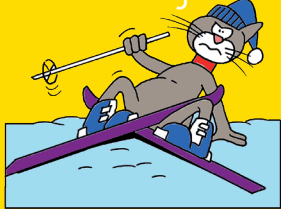
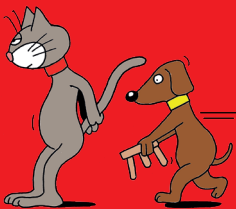

doorzettings-
vermogen

alert

fantasie

Ken je kwaliteiten - (jeugd) kwaliteitenspel

Handleiding

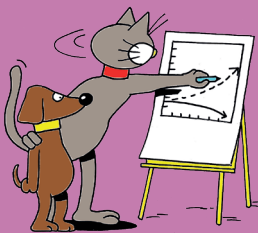
opkomen voor
de ander

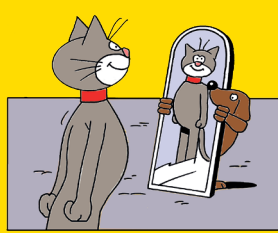
ideeën

relativeren

zelfvertrouwen

luisteren

creatief

CPS

Colofon

© CPS Onderwijsontwikkeling en advies,
1e druk, augustus 2016
2e druk, herziene versie augustus 2018
3e druk, augustus 2019

Auteur: Els Loman (CPS)
Illustraties: Art-unit

ISBN: 978-90-6508-145-2

CPS-bestelnummer: 32420

CPS Onderwijsontwikkeling en advies
Postbus 1592
3800 BN Amersfoort
Telefoon [033] 453 43 43
E-mail cps@cps.nl
www.cps.nl

Vragen over CPS-publicaties?
Telefoon [030] 24 170 24
E-mail infodesk@cps.nl
www.cps.nl/uitgeverij

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Kwaliteiten	6
2.1 Wat zijn kwaliteiten.....	6
2.2 Waarom kinder/jeugdkwaliteiten?	6
2.3 Jeugdkwaliteitenkaartjes	7
3. Kwaliteiten in de praktijk	9
3.1 Gebruiksmogelijkheden	9
3.2 Algemene gespreksopbouw.....	10
3.3 Individueel gesprek	11
3.4 Gesprek in een groepje.....	12
3.5 Met de hele groep.....	12
3.6 Extra gebruiksmogelijkheden	13
4. Aandachtspunten	14
4.1 Sfeer en klimaat	14
4.2 Houding van de leraar.....	14
4.3 Vragen stellen.....	15
4.4 Betekenis van de kwaliteiten	16
Geraadpleegde literatuur.....	17
Overzicht kwaliteiten.....	18

1. Inleiding

Positief in de spotlights staan, doet iedereen goed!

Het kwaliteitenspel is door CPS ontwikkeld vanuit een pedagogische visie op onderwijs waarin actieve betrokkenheid van kinderen en jongeren bij hun eigen leerproces en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerprestaties centraal staan. Een goede relatie tussen de leraar en de leerling en een leeromgeving die uitdaagt tot leren, is hierbij van essentieel belang. In contact met de mensen en de leeromgeving doen kinderen en jongeren ervaringen op die betrekking hebben op henzelf en hun kwaliteiten. Deze ervaringen blijven vaak impliciet. De kwaliteitenkaartjes zetten hen in de spotlights en kunnen zo helpen meer inzicht te krijgen in de eigen kwaliteiten. Werken met de kaartjes draagt zo bij aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Met behulp van de kwaliteitenkaartjes kunt u op een leuke manier met uw leerlingen in gesprek komen over hun kwaliteiten. De kaartjes kunnen op verschillende momenten en met verschillende doelen ingezet worden in de dagelijkse onderwijspraktijk. De kwaliteitenkaartjes zijn geschikt voor jeugd van zeven jaar en ouder. Onze ervaring is dat ook volwassenen het spel met veel resultaat gebruiken.

Deze handleiding bevat achtergrondinformatie en praktische aanknopingspunten om met de kaartjes te werken. Achtereenvolgens kunt u lezen wat kinder/jeugd kwaliteiten zijn en waarom het belangrijk is er aandacht aan te besteden, de gebruiksmogelijkheden van de kaartjes en aandachtspunten bij het gebruik.

- het spel is geschikt voor een brede doelgroep; kinderen en jongeren
- de kwaliteiten zijn verdeeld over twee categorieën: basis- en voortgezette kwaliteiten
- het aantal kaartjes is 92 stuks: 60 basiskwaliteiten en 32 voortgezette kwaliteiten

2. Kwaliteiten

2.1 Wat zijn kwaliteiten?

Kwaliteiten zijn eigenschappen die tot de kern van een persoon behoren. Kwaliteiten 'kleuren' een mens: het is de specifieke sterke, opvallende kant van iemand. Als we aan een persoon denken dan valt die kwaliteit vooral op. Voorbeelden zijn behulpzaam, enthousiast en oplossingsgericht. Juist die dingen waar een persoon goed in is, of die in positieve zin opvallen aan iemand, zijn voor die persoon zo gewoon dat hij zich er vaak niet van bewust is. Als anderen benoemen dat zij deze kwaliteit als bijzonder ervaren, kan dit het zelfbeeld van de persoon positief beïnvloeden. Mensen die hun eigen kwaliteiten kennen, zijn inspirerend voor zichzelf en hun omgeving. Meer over de waarde van het (her)kennen van kwaliteiten leest u in de volgende paragraaf.

2.2 Waarom kinder/jeugd kwaliteiten?

Jonge kinderen laten in hun doen en laten hun eigen kwaliteiten onverbloemd zien. Maar als we nadenken en schrijven over kinderen en jongeren zijn we niet zo geneigd om dit te doen in kwaliteitstermen. Maar waarom zouden we het niet doen? In het dagelijks leven praten we er immers wel over. Ouders zeggen bijvoorbeeld tegen elkaar over hun kind: hij is zo onbevangen, zo open, zo lief, zo eerlijk, zo stoer, zo....

Allemaal kwaliteiten die we heel gewoon vinden: zo zijn ze nu eenmaal.

Positief zelfbeeld

Al in de jaren 80 wijst de Amerikaanse pedagoog Thomas Gordon op het belang van een opvoeding waarbij kinderen en jongeren een positief zelfbeeld ontwikkelen. Mensen die een positief zelfbeeld hebben, zijn beter in staat relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden. Ze hebben meer zelfvertrouwen dan mensen met een negatief zelfbeeld.

Zelfvertrouwen, vertrouwen hebben in je eigen mogelijkheden, is een belangrijke basisvoorwaarde voor leren.

In de praktijk van onderwijs en opvoeding wordt, vaak onbewust, regelmatig de nadruk gelegd op wat kinderen en jongeren niet goed doen. In de school wijzen leraren hun leerlingen eerder op de gemaakte fouten in het schrift dan op de goede antwoorden. Als kinderen door de gang rennen, krijgen ze een standje. Thuis wordt een meisje naar haar kamer gestuurd na een ruzie met haar broer, maar broer en zus krijgen lang niet altijd een complimentje als ze gezellig samen spelen. Voor het ontwikkelen van een positief zelfbeeld is het belangrijk dat er binnen de school aandacht is voor positieve benadering van de leerlingen. Voor het creëren van momenten waarop kinderen en jongeren worden bevestigd in wat ze goed kunnen, in wat hun kwaliteiten zijn. Op deze manier kan hun zelfvertrouwen en daarmee hun positieve zelfbeeld worden versterkt.

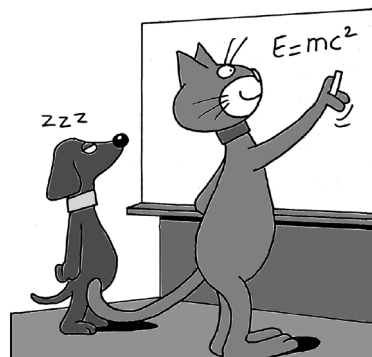
Zelfinzicht

Jonge mensen kunnen een positieve kijk op zichzelf ontwikkelen doordat ze positief benaderd worden door anderen. Maar daarnaast is het heel waardevol dat zij hun eigen kwaliteiten (her)kennen. Door met kinderen en jongeren over hun goede eigenschappen - hun kwaliteiten en talenten - te praten, krijgen zij (meer) inzicht in zichzelf. Het benoemen van de eigen kwaliteiten kan kinderen en jongeren bevestigen in wie ze zijn, in wat ze de moeite waard maakt.

Het leren kennen en herkennen van je eigen kwaliteiten zorgt ervoor dat je een positief beeld krijgt van jezelf. Overigens leidt aandacht voor kwaliteiten niet alleen tot meer zelfinzicht. Kinderen en jongeren leren ook oog te hebben voor kwaliteiten van anderen. Dit is een belangrijke sociale vaardigheid die leidt tot erkenning en acceptatie van de ander.

2.3 Jeugdkwaliteitenkaartjes

De kaartjes bieden een praktische tool waarmee u als leraar op een eenvoudige en niet gekunstelde wijze leerlingen positief aandacht kunt geven. De leerlingen hebben een actieve bijdrage binnen deze methodiek. Zij benoemen hun eigen kwaliteiten en spreken erover. Deze actieve betrokkenheid is gerelateerd aan de visie van CPS op leren en ontwikkeling: *CPS ziet leerlingen als eigenaar van hun eigen leerproces en om erachter te komen wat leerlingen vinden en denken, is erover praten onmisbaar.*

De kaartjes zijn een middel om met kinderen en jongeren in gesprek te raken over henzelf. In het vervolg van het gesprek kan het ook gaan over de inzet van deze kwaliteit in de groep of zelfs in de school. Het is overigens uitdrukkelijk niet de bedoeling dat kinderen en jongeren door het werken met de kwaliteitenkaartjes een label krijgen of in een hokje geplaatst worden!

Kinderen en jongeren zijn altijd meer dan de kwaliteit die op het kaartje staat.

Lastig?

We horen van leraren dat ze het best moeilijk vinden om met hun leerlingen in gesprek te gaan over hun kwaliteiten. Deze aarzeling heeft vaak te maken met het 'softe' karakter van kwaliteiten. Ze vinden het overdreven of zweverig om over kwaliteiten te praten. Onze ervaring is echter dat over kwaliteiten gesproken kan worden op een heldere, open manier, en dat ieder het op zijn of haar eigen wijze kan inpassen in de eigen onderwijspraktijk. Overigens hebben volwassenen meer schroom om kwaliteiten te benoemen dan kinderen en jongeren. Zij vinden dit veel gewoner. Een aantal reacties van leraren die met het kwaliteitspel hebben gewerkt:

“De kinderen waren heel enthousiast. Ze waren erg open over hoe ze over dingen dachten. Vaak verrasten ze mij met hun reacties en opmerkingen.”

“Het werken met de kaartjes creëert een prettige, open sfeer. Het zorgt ervoor dat kinderen meer over zichzelf en anderen gaan nadenken en elkaar anders gaan bekijken.”

“Ik heb bewust twee jongens uitgekozen met wie ik in de groep nog wel eens moeite heb. We hebben een half uurtje gesproken over hun kwaliteiten. Ik merkte daarna echt een verandering in het contact: ze zijn een stuk opener naar mij toe.”